

Civilisationens fall

Jag har varit på Fotografiska och tappat hakan. Förskräckts och förfärats av **Lauren Greenfields** bilder, texter och filmer. Greenfield som i grunden är antropolog har använt sina kunskaper till att under 25 år dokumentera extremt rika människor och jakten på status runt om i världen. Det har hon gjort genom att i det närmaste maniskt både skriva, filma och fotografera.

Jag kom först i kontakt med hennes arbete när jag såg filmen *The Queen of Versailles*. Här följer hon under närmare en tioårsperiod miljardärsfamiljen **Siegel** som bestämt sig för att i Bel Air bygga världens största privatbostad, en egenhändigt ritad kopia av Versailles med 32 badrum, "bara för att jag kan". I filmen som också visas i en förkortad version här på vandringsutställningen under rubriken *Dream house* får man följa familjens berg- och dalbana från toppen till botten vid börskraschen 2008. En omvänd Lyxfällan.

Former hedge-fund manager Florian Homm, 55, in the Royal Suite at the Schlosshotel Kronberg, Frankfurt, 2014. Homm has been on the FBI's Most Wanted list, accused of defrauding investors of \$200 million in a stock manipulation scheme. Arrested in Italy in 2013, he spent fifteen months in prison awaiting extradition, but was released on a technicality and sought asylum in his native Germany. Though he once owned a castle in Luxembourg and a private zoo in Majorca, he now embraces a life of austerity and religious devotion.

Brännpunkten i de drygt 200 fotografierna är inte kändisarna som dokumenteras utan snarare de okända, de som febrilt jagar "the american dream" i sin nya skepnad, begäret efter pengar, framgång och bekräftelse. Varifrån kommer besattheten över allt detta överflöd och all rikedom? De här människorna har redan allt men vill ständigt ha mer, de får aldrig nog, blir aldrig nöjda. Vilka är drivkrafterna?

Psykologin i den kapitalistiska konsumtionsvärlden blir så tydlig varhelst bilderna är tagna runt om i världen. Statusmarkörerna är desamma; cigarrer, champagne, smycken, handväskor, små hundar. Jag tittar på absurda filmer på asiatiska kvinnor som lär sig skala banan med kniv och gaffel på västerländska etikettskurser, eller den kinesiska kvinnan som tränar golf i sitt guldsovrums! Det hela känns osannolikt och skrattretande men skrattet fastnar i halsen. Det gäller att till varje pris få omgivningen att förstå att man betyder något, att bli synlig, beundrad och bekräftad.

Bilderna är stora, uppblåsta, i grälla färger och starkt belysta.

I *The cult of celebrity* möter jag till exempel gulddyrkaren som kallar sig "*Limo King*", som äger världens längsta limousin med egen helikopterplatta på taket. Han omger sig med ett helt entourage av livvakter och betjänter, bär själv alltid 15 kilo guld och juveler och en fotsid päls. Här återfinns också **Jackie** och hennes väninnor med alla sina handväskor från Versace som specialitet.

Jag följer barn som tidigt fångats av materialismen i temat

Princess brand, skönhetsstävlingar för barn i Las Vegas som visar groteskt uppsminkade "sexiga" sexåringar. Kontrasten kommer sedan i *New aging*, där återfinns äldre kvinnor som utsätter sig för otaliga, smärtsamma plastikoperationer och diverse injektioner för att förhindra sitt åldrande.

Temat *The fall* slutligen, visar bilder från en lyxtillvaro till ruin. Motiven här griper tag, de är både skrämmande och sorgliga. Fotografierna av ödsliga, ofärdiga, spökstäder, övergivna lyxbyggen, i hast kvarlämnade, nu dammiga, lyxbilar på Dubais flygplats visar den andra sidan av myntet. Här kommer också berättelserna om fängelsevistelser, skilsmässor, drogmissbruk, självmord och hemlöshet som följt i spåren av finanskraschen upp till ytan. På den här delen av utställningen visar Greenfield en osminkad verklighet bland annat från Dubai, Irland och Island. Människor som på det ena eller andra sättet har förlorat allt.

En del av dem hon intervjuar vågar möta sitt mörker, titta in i sitt svarta hål och ifrågasätta sina drivkrafter. Andra är beredda att köra på igen om de får chansen. Vad gör livet meningsfullt?

Jag får möta **Ragga** som gör ett starkt och eftertänksamt intryck. Han kommer från just Island. Hans familj har varit fiskare sedan många generationer. Under boomen sadlade han om från fiskare och började arbeta i finansbranschen. "*Jag byggde ett lyxigt hus för min familj med bastu och vattenfall. Vad ska man med ett vattenfall inomhus?*". I kraschen förlorade han allt. Nu har han gått tillbaka till fiskaryrket. Cirkeln är sluten.

Han säger: "*En av de största anledningarna till kollapsen var unga risksökande män i maktposition. Vi behöver mer kvinnligt inflytande i finanssektorn, i regeringen, och på beslutsfattande positioner. På Island insåg vi att det var bättre att göra något som vi faktiskt är bra på. Vi är inte bra på att kontrollera världens finanser. Vi är bra på att*

sticka. Det handlar om att gå tillbaka till våra rötter. På Island får vi lära oss stickning i grundskolan. Det är en överlevnadskunskap, som att fiska, springa eller klättra uppför en mur. Efter att valutan, kronan, kraschat behövde vi tänka om kring mycket. Stickning har alltid funnits där. Fåren höll oss vid liv. Vi åt upp fåren och använde ullen för att hålla oss varma. Stickning är ett sätt att använda det som finns här, ett sätt att vara mer hållbara. Jag tror att vi, efter kraschen, insåg vad som verkligen är viktigt. Det finns en slags nationell stolthet i det".

Det stora finns att söka i det lilla. I den globaliserade materialismen med klimatkatastrofer och i Corona pandemins fotspår känns Greenfields slutkommentar om utställningen helt relevant: *"Det känns som om jag bevittnat den västerländska civilisationens fall".*

Efter Greenfields uppfordrande utställning kändes det befriande att gå en trappa upp på Fotografiska och i halvmörkret lyssna till **Anders Petersen** när han med respekt och känsla kommenterar sina kontaktkopior från *Café Lehmitz*, en nattöppen bar på Reeperbahns skuggsida i Hamburg. Foton från slutet av 1960-talet som visar utstötta, vingklippta och vinddrivna existenser som samlas för en stunds värme, gemenskap och samhörighet. Sjömän, hamnarbetare, prostituerade, vilsna ungdomar. Alla är porträtterade med sådan ömhet och närvaro. Här behöver ingen förstå sig. Här behövs inga attribut. Här kan alla få vara den man är och bli accepterad och sedd! Ingen ska behöva vara framgångsrik, stark och vacker för att få tillhöra ett sammanhang.

Plötsligt blev luften lättare att andas.

Heléne Nellvik

Fotografiska, Stockholm

Generation Wealth Color Lehmitz

Lauren Greenfield Anders Petersen

Till 30 augusti Till 23 augusti

Anders Petersen